

KONKURSI TÖÖ Hea kool kui kiusamisvaba kool Lümända Põhikool, Saare maakond

Analüüsi koostasid: Liia Raun (direktor), Kairit Kiisla (õppealajuhataja), Reet Laht (huvijuht)

VALDKOND: ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ

1. Kooli personal töötab selle nimel, et selgitada välja iga õpilase individuaalsed vajadused ning arvestatakse nendega õppe- ja kasvatustöös
2. Õpilastele pakutakse mitmekesiseid huvitegevusi
3. Tegeletakse teadliku väärtuskasvatusega

Aspekt 1. Kooli personal töötab selle nimel, et selgitada välja iga õpilase individuaalsed vajadused ning arvestatakse nendega õppe- ja kasvatustöös

LEIAME:

Me kõik oleme erinevate võimetega, seepärast oleme pidanud väga oluliseks kõigile õpilastele võimetekohase õppe tagamist. Andes õpilastele turvatunde, et neid võimete järgi ei lahterdata ega halvustata, välistame vaimse kiusamise igapäevases põhitegevuses – õppetöös.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Õpilaste individuaalsete vajaduste välja selgitamine algab **eelkoolis**, mille eesmärgiks on anda lastele võimalus tutvuda oma tulevase kooli ja õpetajatega ning õpetajale omakorda valmisolek töötamiseks nende lastega 1. klassis. Õppealajuhataja ja klassiõpetajad teevad koostööd lasteaiaga ja võtavad arvesse lasteaiaga õpetajate tähelepanekuid ja soovitusi. 1. klassi õpetaja tutvub ka lasteaiast väljastatud **koolivalmiduskaartidega**.

Edaspidistel aastatel jälgivad õpetajad järjepidevalt õpilaste arengut ja toimetulekut ning vajaduse korral kohandavad õpet. Koolis on välja töötatud terviklik õpijõudlust toetav **tugisüsteem**, mis hõlmab 10 tugimeedet. Väikesed klassikollektiivid võimaldavad arvestada õpilaste individuaalsust, sh võimekust, huvisid, tervises seisundit. Vajadusel rakendatakse suunavat õpet (lisaõpe tunni ajal). Toimuvad konsultatsiooni- ja tugiõppetunnid. Õpiraskustega õpilastele on rakendatud nii koolipoolseid kui ka nõustamiskomisjoni otsusega individuaalseid õppekavasid. Meie koolis õpib kaks õpilast lihtsustatud ja üks õpilane toimetuleku õppekava järgi. Järgides **kaasava hariduse** põhimõtet, oleme loonud õppimisvõimalused puudega lastele, et õpilane saaks õppida kodulähedases tavakoolis. Hetkel õpib koolis ratastoolilaps.

Töö HEV õpilastega on meie kooli tugisüsteemide lahutamatu osa, millesse **panustavad kõik** õpetajad, pikapäevakasvataja, logopeed ja tugiisikud. Toimib tõhus koostöö Rajaleidja keskuse spetsialistidega (eripedagoog, sotsiaalpedagoog, psühholoog) ja lastevanematega. Õpilase arengu

toetamise eesmärgiks on aidata õpilasel jõuda selgusele oma huvides ja võimetes, valmistades teda seeläbi ette õpingute jätkamiseks gümnaasiumis või kutsekoolis.

Õpilaste individuaalsust arvestatakse kujundava ehk **õppimist toetava hindamise** põhimõtteid järgides. See hõlmab igapäevast suhtluskultuuri, erinevaid info kogumise ja tagasisidestamise viise (nii suuliselt kui kirjalikult, nii tundides kui tunnivälisel ajal). Keskendume pigem õpilaste saavutustele kui vigadele. Digiajastule kohaselt rakendatakse tundides ka õppemeetodeid, kus õpilastel on võimalus töötada vastavalt oma tempole ja huvidele, (nt veebipõhised ülesanded ja õppemängud). Usume, et digiajastu õpe on efektiivne just õpilaste individuaalsuse arvestamisel.

Andekate õpilastega osaletakse olümpiaadidel, konkurssidel ja võistlustel. Igal õppeaastal osaletakse umbes 8 maakondlikul olümpiaadil ning pea igal aastal jõuab mõni õpilane ka vabariiklikule olümpiaadile. Mitmed andekad õpilased osalevad **TÜ Teaduskooli** matemaatika ja füüsika kursustel. Edaspidi on plaanis suunata võimekaid õpilasi enam osalema uurimuslikes projektides ja avastusõppes. Algklasside õpilaste teadusring „Taibud“ on põnevate katsete kaudu pakkunud avastusõpet ka lasteaialastele. Hea sõnaosavusega õpilased leiavad rakendust kooli ajalehe koostamisel, ürituste õhtujuhtidena, musikaalsed õpilased esinemistega kooli pidulikel üritustel jm. Igal aastal osaletakse mitmetel maakondlikel ja vabariiklikel kunsti- ja käsitöökonkurssidel (nt metsapostkaardid, presidendi joonistusvõistlus, virtuaalne käsitöönäitus, nutikad õpilastööd jt). Spordivõistlustel on saavutatud häid tulemusi kuni vabariikliku tasemeni välja. Tänu aastatepikkusele treenimisele võitsid Lümända tüdrukud eelmisel õppeaastal kõik jalgpalliturniirid maakonnas ning saavutasid 3. koha EKSL vabariiklikus finaalis. (Lisa 1, foto 1)

Oma igapäevatöös taotleme, **kõigi õpilaste kaasamist** ühistegevustesse. Projektipäevadel jätkub huvipakkuvaid ja jõukohaseid ülesandeid kõigile, stendidel ja näitustel eksponeeritakse kõigi töid, näidendites leitakse oma roll alati ka liikumis- või vaimupuudega õpilasele - keegi pole kõrvalseisja, **iga õpilane on väärtustatud**. (Lisa1, fotod 2, 3).Jälgime, et iga õpilane saaks õppeaasta jooksul vähemalt ühel korral ka kooli ees tunnustatud.

TULEMUSLIKKUS:

Meil ei ole põhjuseta puudumisi, klassikursuse kordajaid ega koolist väljalangenuid. Andekad õpilased on saavutanud silmapaistvaid tulemusi aineolümpiaadidel, võistlustel, konkurssidel nii maakonnas kui ka vabariigis.

Aspekt 2. Õpilastele pakutakse mitmekesiseid huvitegevusi

LEIAME:

Mitmekesiste huvialadega tegelemine aitab igaühel selgusele jõuda oma tugevates külgedes, sisustada vaba aega kasulikult, õpetab kaaslaste hulgas toimetulekuks sotsiaalseid oskusi. Kui õpilane tunnetab ennast väärtusliku kaaslasena, ei teki tal tahtmist ka kedagi kiusata.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Meie kooli huvitegevuse eesmärgiks on arendada õpilaste aktiivsust, omaalgatust ja loovust. Oleme järginud põhimõtet, et huvitegevus **toetaks õppe- ja kasvatustööd** ning et igas ürituses oleks ka midagi õpetlikku. Toimuvad ühisüritused erivanuseliste õpilastele, kus on oluline üksteisega arvestamine ja **koostöö** (nt tervisepäev "Reipalt koolipinki!", õpioskuste olümpiaad, spordipäev). Mitmed õpetajad ja ka lapsevanemad on kiitnud vanemate õpilaste mõistvat suhtumist ja abivalmidust nooremate suhtes. Käesoleval õppeaastal tegutseb koolis **15 huviringi** (teadusring, robotikaring, spordiringid, kunstiring, muusikaring, puutööring, kodutütarde ja noorkotkaste ringid, näitering, kokandusring jm). **95 %** õpilastest osaleb kooli huviringides.

Traditsioonilisteks üritusteks on kujunenud ülekoolliline etlemiskonkurss, *playback*, karneval, etteasted jõulupeol, näidendid, stiilipäevad, kooli sünnipäev jm. Samas oleme olnud **avatud ka uutele ideedele**. Viiakse läbi erinevaid koostööprojekte (nt KIK, RMK, "Tere, kevad!", kohalikku mahetoitu propageeriv projekt "Sirguvad söögisellid", Kaitse end ja aita teist, Suitsuprii klass), õppematku ja -reise, võistlusi, konkursse, esinemisi, töötubasid. Lektoriteks on käinud erinevate elualade inimesed (ajaloolased, loodusteadlased, politseinikud, näitlejad, tippkokad, sportlased, muusikud jt). Projekti "Teater maale!" raames on toimunud mitmeid teatrikülastusi. Õppetöö on toimunud nii muuseumides kui ka raamatukogudes (sh kohtumised kirjanikega). Huvitegevust on aidanud korraldada kooli **õpilasesindus**, kelle ettepanekuid ja ideid oleme sageli arvestanud.

2013. aastal läbi viidud rahulolu-uuringute põhjal võtab 84 % õpilastest kooli üritustest meelsasti osa ning 82 % arvab, et koolisisesed üritused on toredad. (Lisa 1, fotod 4 ja 5; Lisa 4 RU)

TULEMUSLIKKUS:

Õpilased osalevad meelsasti kooli üritustel, olles kaasatud ka korraldajatena. Kõigile on tagatud võimalus tasuta osaleda kooli huviringide töös, paljud käivad Kuressaares huviringides.

Kitsaskohtadena näeme vajadust kaasata sagedamini lapsevanemaid kooli tegemistesse, tutvustada karjääriõppes rohkem erinevaid ettevõtteid ning ürituste kavandamisel saame teha pakutava osas sobivamaid valikuid.

Aspekt 3. Tegeletakse teadliku väärtuskasvatusega

LEIAME:

Ennast väärtustades õpib iga laps väärtustama kaaslast enda kõrval, hindama enda ja teiste saavutusi – iga laps on milleski andekas. Endast lugupidav laps kaaslast ei kiusa.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

1. Loovus

Loovusele pöörame tähelepanu nii **igapäevases õppetöös** (loomingulised õppeülesanded) kui ka osaledes maakondlikel ja vabariiklikel **konkurssidel** (nt Koolivikker, moelooime konkurss, metsapostkaardid, näitemängupäevad, luulevõistlused, vokaalansamblite ja solistide konkursid, etlemis- ja kõnekonkursid, vabariiklikud joonistusvõistlused). (Lisa 1, fotod 6 ja 7)

2. Ettevõtlikkus

Mitmel aastal on edukalt osaletud noorte äriideede konkursil Saaremaa Päike ja Entrum ning moelooime konkursil Look Kool. Sõbrapäevalaadal on oma kaupa müümas enam kui pool õpilaskonnast. Kahel viimasel aastal on meie õpilased müünud omavalmistatud hoidiseid ja küpsetisi SaareMaaPäeva laadal. Osaletud on ka erinevatel jõululaatadel, müües omatehtud kaarte, ehteid, kaunistusi jmt. (Lisa 1, fotod 8, 9, 10)

3. Hoolivus

Sallivus ja hoolivus on meie koolis prioriteediks. Sellele on kaasa aidanud **erivajadustega õpilased**, kes on kooliperes hästi omaks võetud. Ratastoolilapse abistamine on teistele õpilastele justkui auasi. Mõnikord kipub liigne abivalmidus liikumispuudega õpilase iseseisvust isegi veidi pärssima. 9. klassis õppiv vaimupuudega õpilane on oma alatise rõõmsameelsuse ja sõbralikkusega asendamatu mängukaaslane algklassiõpilastele.

Oleme kujundanud hoolivust ka **heategevuse** kaudu (kingitused Kuressaare Väikelastekodule, tulekahjus kannatada saanud Sinimäe koolile, Kihelkonna Hooldekodule). Igal aastal osaleme üle-eestilisel heategevusjooksul liikumispuuetega laste toetuseks, joonistame kaarte valla eakatele. Sõbrapäeva laadalt saadud tulu oleme annetanud loomade varjupaigale. Igal aastal toimub heategevuskontsert ning koostöös peredega korraldame heategevuslikke kohvikuid (käesoleval õppeaastal saadav tulu läheb liikumispuudega õpilasele trepistöstu paigaldamiseks).

4. Vastutus ühiskonna ja kodumaa ees

Lümanda **noorkotkad** alustasid tegevust 2 aastat tagasi Jaen Teäri entusiastliku juhtimise all. Tema isiklik eeskuju ja põnevad tegevused viisid Saaremaa Kaitseliidu Noorte Kotkaste Lümanda rühma loomiseni 2014. a veebruaris, liikmeks astus 90% kooli poistest. Juhendajat tunnustasime

Lümanda valla vabariigi aastapäeva aktusel aasta tegijana noorsootöö alal.

Ka **kodutütarde** tegevus on peale aastatepikkust pausi saanud sisse uue hoo. Juhendaja Tiina Niidi ettevõtmisel on käidud kodutütarde olümpial, tehtud kauneid peolaudu ja maitsvaid suupisteid, õpitud tundma kodutütarde ajalugu. Innustav eeskuju ja ettevõtmised on huvi tekitanud nooremates õpilastes, nii et varsti on meie kodutütarde rühma oodata uusi liikmeid. (Lisa 1, fotod 11, 12)

Igal aastal tähistame **vabariigi aastapäeva** piduliku aktusega. See päev on koolis eriline – kõik on riietunud pidulikult, kantakse uhkusega koolimärki. Aktusel kõneldakse isamaa ilust ja selle hoidmisest. Isamaalist kõnet peab aktusel keegi avalikkusele tuntud inimene. Üritus lõpeb kätlemisteremoonia ja ühise piduliku lõunasöögiga. (Lisa 1, fotod 13, 14)

Sellest õppeaastast on kooli ainekavas **kodulootund**, mis aitab õpilastel tutvuda kodukoha ajaloo ja kultuuriga. Suureks abiks selle aine õpetamisel ja õppimisel on meie oma õpetajate poolt kirjutatud ja välja antud õpik-tööraamat „Lapsepõlvemaa” ja kooli folkloorikavadega DVDd

5. Austus kõige elava suhtes

Eesti läänepoolseima koolina asume ühes kaunima loodusega piirkonnas. Seetõttu oleme kooli õppekavasse lisanud **loodushariduse süvaõppe** (4.-8. klassi õpilastele toimuvad valikainena ökoloogiakursused). Igal õppeaastal toimuvad keskkonnateadlikkust tõstvad õppekäigud, -matkad, õuetunnid, projektipäevad, looduspäevad jms. Kevadel toimus kolmepäevane looduslaager Abruksal (Lisa 1, fotod 15, 16). Elusat loodust on ka koolimajas: 5. klass kannab hoolt akvaariumikalade ning 6. klass loodusklassis elavate hiidraagritsikate eest (Lisa 1, foto 17). Algklassiõpilased toidavad talvel linde. Seejuures ei unusta me ka kõige igapäevasemat, aga tähtsaimat - ole sõbralik ja pea lugu oma kaaslastest! (Lisa 1, foto 18)

TULEMUSLIKKUS:

Meil puuduvad koolis käitumisraskustega õpilased. Eri vanusega õpilased osalevad meelsasti ühistel üritustel, kus vanema astme õpilased toetavad ja innustavad nooremaid.

Edaspidi on plaanis teha kodudega veelgi tihedamat koostööd.

VALDKOND: KESKKOND

1. Toetatakse hea emotsionaalse õhkkonna loomist tundides ja tunnivälisel ajal
2. Koolipere liikmeid ühendavad oma kooli tunne ja traditsioonid

Aspekt 1. Toetatakse hea emotsionaalse õhkkonna loomist tundides ja tunnivälisel ajal

LEIAME:

Meid ümbritsev keskkond ja probleemide lahendamise oskus mõjutavad oluliselt meie käitumist. Positiivne, rahulik ja toetav suhtumine ning esteetiline koolikeskkond toetavad õpilase kujunemist heatahtlikuks kõige ümbritseva suhtes ja õpetavad hoidma ühiselt loodud väärtusi.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Igapäevaselt teeme ühtse meeskonnana tööd selle nimel, et kogu koolikeskkond oleks õpilastele turvaline, positiivselt mõjuv, õppimist soodustav ning arendav. Pöörame suurt tähelepanu sellele, et õpilastel kujuneks adekvaatne enesehinnang ja -usk. Probleemidega tegeleme juba eos. Küllap on suuremad konfliktid ja korrarikkumised jäänud olemata just seetõttu, et probleeme **märgatakse** ja neile **reageeritakse viivitamatult**. Viimastel aastatel on selgesti märgata, et vanemad õpilased innustavad nooremaid sõbralikule ja viisakale käitumisele, reageerides koheselt üksteisele halvasti ütlemiste puhul. Tundides jälgivad õpetajad, et iga õpilane julgelt oma arvamuse välja ütleks, aruteludes osaleks ja julgeks ka eksida. Pöörame tähelepanu **internetiturvalisusele**, õpilased, õpetajad ja vanemad on saanud vastavateemalisi koolitusi. Tänu ennetustööle oleme jõudnud selleni, et netis suhtlemisel kutsuvad õpilased ka ise vajadusel üksteist korrale.

Koolielus on oma oluline koht **mängudel** (nii tundides, vahetundides kui ka pärast tunde). Koolis on õpilaste puhkenurgad, saab diivanil istudes ajakirju või raamatuid lugeda ning mõnusalt vestelda. Pikapäevarühmas on valik erinevaid mängu (nt sotsialiseerumismängud, nutikust, tähelepanu või mälu treenivad). Mängude abil saavad õpetajad hea ettekujutuse õpilaste omavahelisest läbisaamisest ning sageli on just mängud õpilasi sõbralikult kokku liitnud.

Tunnis sõltub hea emotsionaalse õhkkonna loomine väga palju **õpetajast** - tema meisterlikkusest ja oskusest õpilasi innustada. Õpetajate töö- ja arenguestlustest on selgunud, et suurimaks väljakutseks peavad nad õpilaste **motiveerimist** ning **õpihuvi hoidmist**. Selle kitsaskohaga tegelemiseks täiendavad õpetajad end pidevalt kõiki võimalusi kasutades (erialane kirjandus, uued meetodid ja õppevahendid, teiste koolide ja kolleegide kogemused). Kooliaasta lõpus viiakse õpilaste seas läbi küsitlus, et koguda tagasisidet tundides toimunu kohta ning vajadusel teha korrektiive. Rahulolu-uuringute põhjal valitseb 80 % õpilaste hinnangul tundides **õppimist toetav õhkkond** ning 67 % peab tunde huvitavateks. Õpetajad on avatud otsima ja kasutama uusi

võimalusi, kuidas õppimist veelgi kaasavamaks ja elavamaks muuta.

Kooli **külalisteraamatus** on kooli korduvalt tunnustatud harivate ürituste korraldamise eest, kiidetud esteetiliselt koolikeskkonda ja väga positiivset sisekliimat. Rahulolu-uuringute põhjal peab 89 % õpilastest õpilastevahelist läbisaamist heaks ja 95 % õpilaste ja õpetajate vastastikust suhtlemist lugupidavaks (Lisa 4). Heast sisekliimast kõneleb seegi, et koolist väljalangejaid ega põhjuseta puudujaid pole viimastel aastatel olnud. Kõik töötajad nõustuvad, et koolis valitseb koostöine ja positiivne tööõhkkond. Hea emotsionaalse õhkkonna loomisele aitab lisaks efektiivsele juhtimisele kaasa ka majanduspersonal, tagades soojad ja puhtad kooliruumid, maitsva ja tervisliku koolilõuna. Kooli vara ja ruume hoiab kogu koolipere **heaperemehelikult**.

TULEMUSLIKKUS:

Tunnirahuklassi kui tugimeedet ei ole kahel viimasel aastal rakendatud mitte ühtegi korda, puuduvad mitterahuldava käitumisega õpilased, õpetajad teevad väga tõhusat koostööd.

Kitsaskohana näeme vajadust luua täiendav pikapäevarühm, kus tagada võimalused saada rohkem õpiabi ja toetust kodutööde tegemisel.

Aspekt 2. Koolipere liikmeid ühendavad oma kooli tunne ja traditsioonid

LEIAME:

Iga õpilane on tulevane kodanik. Mida oskuslikumalt tegeleb ka kool üldinimlike väärtuste kujundamisega, seda aktiivsem, tegusam ja ümbritsevat elu väärtustavam inimene kasvab. Ühtekuuluvustunne välistab tõrjutuse ja kiusamise.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Lümanda koolis on haridust järjepidevalt antud läbi kolme sajandi. 2015. a jaanuaris tähistame kooli 119. sünnipäeva. Väärrikat ajalugu kandes austame eelkäijate traditsioone, aga oleme avatud ka kõigele uuele. Kasutame oma kooli sümbolikat läbimõeldult: aktustel on väljas kooli lipp, kanname koolimärke, kasutame oma kooli õpilaspäevikut, anname välja õpilaste töödega kalendrit jmt. Korraldame kokkutulekuid, väärtustame lastevanemate kui oma kooli vilistlaste kooliaega. Vanemad ja kooli pidaja osalevad meelsasti kooli üritustel ja koolitustel.

Väärtustame oma kodukohta ja kohalikke traditsioone. 2011. a valmis õpetajate ühistööna koduvalda tutvustav õpik-tööraamat "**Lapsepõlvemaa**", milles jätkub ülesandeid 1.-9. klassini. Lavale ja DVDle on jõudnud muhedas saare murdes folkloorikavad "Jürist mihklisse" ja "Meite pere lambalugu", mis kujutavad endast tagasivaadet vanavanemate lapsepõlvemaile. Õpetajad on ärgitanud õpilasi rohkem vestlema vanavanematega, küsima ja uurima neilt, kuidas vanasti elati. Nt

käesolevat õppeaastat läbiv projekt "Kust tuleb elekter?" innustas õpilasi koguma lugusid, kuidas nende vanavanemate koju elekter tuli. Kujundame õpilastes armastust kõige lähema - oma pere, kodu ja kodukoht vastu. Nii mõnigi kord on õpilased üllatunud, kui palju seni märkamatu ja põnevat leidub nende oma kodukandis. Sageli toimuvad loodusõpetuse tunnid õues ning mitmed toredad matkad viivad kodukandi radadele. Alates sellest õppeaastast lisandus 5. klassi õpilastele valikainena uurimusliku suunitlusega **kodulootund**. Valla väärivate laulu- ja rahvatantsutavade elushoidmiseks kuuluvad kooli õppekavasse mudilaskoori- ja rahvatantsutunnid. Pidulikel üritustel kantakse ka rahvariideid. (Lisa 1, fotod 19, 20) Oma kooli tunnet aitavad luua mitmesugused ühised ettevõtmised. **Koolipere ühistööna** seatakse üles mitmed näitused (nt seemed, marjad, käsitöö jm omalooming, vanaaegsed puust esemed, vanad koolikotid jmt (Lisa 1, fotod 21, 22)). Oma kooli tunnet aitab hoida seegi, et olulisematel üritustel osaleb kogu koolipere, kaasa arvatud majanduspersonal. (Lisa 1, fotod 23, 24, 25)

Tehtud tööd **märgatakse ja tunnustatakse** igal tasandil - tänušokolaadist infotunnis kuni maakondlike ja vabariiklike tunnustusteni. Juhtkond peab tähtsaks tunnustamist ka pühendunud igapäevatöö eest. Kooli tunnuslauset "MÕISTUSE JA SÜDAMETUNNISTUSEGA" järgib kogu koolipere. Kool on õpilastele avatud ka peale tunde. Nooremad õpilased osalevad pikapäevarühmas, vanema astme õpilased veedavad meelsasti aega koolimajas (nt arvutiklassis, puhkenurkades), kuna vallas puudub noortekeskus.

TULEMUSLIKKUS:

Koolil on maakonna tasandil, kohalikus kogukonnas ja õpilaste hulgas hea maine. (Lisa 4 p 42, 43)

Kitsaskohana näeme, et aktiivsemalt saaksime kaasata kooli vilistlasi.

JUHTIMINE

1. Juhtimine on avatud, innustav ja õiglane ning koolijuht ise on heaks eeskujuks kogu kooliperele

2. Töötajad on informeeritud koolis toimuvast

Aspekt 1. Juhtimine on avatud, innustav ja õiglane ning koolijuht ise on heaks eeskujuks kogu kooliperele

LEIAME:

Kooli juhitakse õppiva organisatsiooni põhimõtete järgi. Koolijuhi toetavast suhtumisest nii töötajatesse kui ka õpilastesse ning vastutuse jagamisest saab alguse pühendumine ja teadmine, et me saame ALATI midagi teha, et hoida kool kiusamisvabana.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Järgime **kaasava juhtimise** põhimõtet, mille eesmärgiks on luua töökeskkond, kus inimesed on valmis tegutsema, võtma vastutust ja pühenduma. Kõiki tegevusi kavandatakse eesmärkidest lähtuvalt, jälgitakse nende täitmist, analüüsitakse ja püstitatakse uued eesmärgid. Olemasolevaid ressursse jagatakse otstarbekalt, lisavahendeid hangitakse erinevate projektide kaudu. Koolielu sujuvaks toimimiseks toimuvad kord nädalas juhtkonna **nõupidamised**, kus osalevad direktor, õppealajuhataja ja huvijuht. Üheskoos analüüsitakse päevakorda tõusnud teemasid, pannakse paika eelseisvad ülesanded. Probleemidele reageeritakse kiiresti ning need leiavad enamasti kõiki osapooli rahuldava lahenduse. Meie koolis on direktori kabineti uks alati avatud - sinna võib igal ajal oma murede ja rõõmudega jutule minna. Direktori sõnul on meie kooli hea toimimise taga **meeskonnatöö**. Iga töötaja panust väärtustatakse, seda arvestatakse ka palgafondi kasutamisel. Töötajate seas viiakse läbi SWOT-analüüsi ja rahulolu-uuringuid, toimuvad arenguestlused, kogutud infot kasutatakse koolielu parema toimimise eesmärgil. Iga töötaja arvamus on oluline, nendega arvestatakse vastavalt võimalustele. Õpetajate on igati rahul heade töötingimustega, mis direktor neile loonud on - neil on olemas oma tööks vajalikud kaasaegsed õppevahendid ning teadmine, et nende töö vastu tuntakse huvi, neid **innustatakse** järgima elukestva õppe põhimõtteid, julgustatakse rakendama mõistlikke haridusuuendusi ja töötajaid tunnustatakse. Kaht õpetajat tunnustati maavanema teeneteplaadiga (Küllil Lindau 2013, Urve Vakker 2010) ning kahte tunnustusgalal „Eestimaa õpib ja tänab“ (Küllil Lindau 2012, Tiio Penu 2014).

Direktor osaleb kooli esindajana juba mitu aastat **vallavalitsuse töös**, Tähtsate otsuste tegemisse kaasab ta kõik osapooled. Sisehindamisaruande ja arengukava koostamisel lähtub demokraatlikest põhimõtetest, kaasates erinevaid huvigruppe. Direktor on jaganud meie kooli kogemust ka

kolleegidele teistest koolidest (nt tutvustas ta Valjala Põhikoolis meie kooli tugisüsteeme). Kuna meie vald on ühinemas kahe vallaga, on direktor osalenud ühinemisläbirääkimistel ühendvalla haridus- ja kultuurielu edasise korraldamise osas. Direktor lööb kaasa nii koolimaja ümbruse korrastamise talgutel kui osaleb kõigil kooli üritustel. Vahel üllatab ta kogu kooliperet, esitades oma kõnesid luulevormis. (Lisa 1, fotod 26, 27)

TULEMUSLIKKUS:

Töötajad on võtnud kaasvastutuse kooli arengu eest, valitseb avatud, positiivne ja üksteist toetav tööõhkkond. Kooli tegevused on kavandatud ja ellu viidud vastavalt arengukava eesmärkidele.

Aspekt 2. Töötajad on informeeritud koolis toimuvast

LEIAME:

Kui kõik kooliga seotud huvigrupid valdavad neile vajalikku infot, tagab see kogu õppe- ja kasvatusprotsessi sujuva korralduse ning ühise vastutustunde. Avatud tööõhkkond tagab probleemide kohese märkamise, neile reageerimise ja võimaldab ennetavalt juba eos tegeleda koolikiusamise ilmingutega.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Kooli tegevuste aluseks olev üldtööplaan koostatakse meeskonnatööna, selles osaleb juhtkond ja kogu õpetajaskond. Koos püstitatakse õppeaasta eesmärgid ning pannakse paika tegevused. Samuti analüüsitakse koos õppeaasta **tulemuslikkust**, selgitatakse välja parendusvaldkonnad ja püstitatakse uued eesmärgid. Õppealajuhataja koostab täpsema nädalakava (Lisa 2), mis pannakse õpetajate toa stendile, koridori ja edastatakse ka majanduspersonalile. Igal hommikul toimub 15-minutiline **õpetajate infotund** (päevainfo, tunnustav tagasiside, märkamine, koolituste kiire tagasiside, õpetajate tähelepanekud jmt). Koolivaheaegadel toimuvad **koosolekud**, kus huvijuht informeerib õpetajaid eeloleval õppeveerandil toimuvatest üritustest. Ühisaruteludes pannakse paika täpsem tegevuskava ning vastutajad. Regulaarselt toimuvad töökoosolekud (nt kodukorra uuendamine, arengukava koostamine, sisehindamise aruanne, ühtsed nõuded) ja probleemkoosolekud (võrgustikupõhine, nt konkreetse probleemi või õpilase puhul kõik seotud õpetajad ning spetsialistid, vahel ka lapsevanem). Õppenõukogu koosolekutel tehakse kokkuvõtteid õppe- ja kasvatus tööst, arutatakse läbi vajatavad tugimeetmed, tehakse kokkuleppeid edaspidiseks. Kord kuus toimuvad **majanduspersonali infotunnid**, et hoida neid kursis koolis toimuvaga ja kaasatakse kooli eesmärkide täitmisel. Suurepäraselt toimib kooli **koduleht**. Igapäevane suhtlemine on koostööne, avatud ja üksteist toetav – probleemidest julgetakse rääkida, nendest õpitakse ning püütakse koos lahendusi leida. Aineõpetajad peavad

klassijuhatajatega nõu, probleemidest räägitakse koheselt, nendega tegeldakse juba eos.

Ühiskoolitused ja –üritused aitavad luua ühtseid arusaamu ning omandada uusi teadmisi ja kogemusi kooli parema toimimise nimel. Huvijuht kaasab ürituste korraldamisse erinevaid inimesi, väärtustades eriti klassijuhatajate ja muusikaõpetaja rõõmsat panust tundidevälisesse tegevusse. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija teeb koostööd õpetajate ja spetsialistidega parimate lahenduste leidmiseks. Kiire õppetöö infokanal on kaks aastat tagasi kasutusele võetud e-kool.

Peame oluliseks info liikumist nii juhtkonnalt töötajatele kui ka vastupidi. Õpetajad on harjunud oma töö analüüsimisega, tagasiside andmisega juhtkonnale ning tunnivaatlustega. Õpetajad on avatud oma ideid ja häid kogemusi ka teistega jagama. Rahulolu-uuringute põhjal nõustuvad kõik töötajad, et tööks vajalik info on õigeaegselt kättesaadav.

TULEMUSLIKKUS:

Info valdamine on võimaldanud kõigil kooli töötajatel ja ka huvigruppidel oma tööd efektiivselt kavandada ja teostada.

VALDKOND: KOOSTÖÖ JA HEAD SUHTED

1. Kasutatakse erinevaid koostöövorme
2. Arendatakse tugiõpet, et õpilased ei oleks raskustes õppetöoga.

Aspekt 1. Kasutatakse erinevaid koostöövorme

LEIAME:

Kool on osa meie ühiskonnast. Elulähedase õppe- ja kasvatustöö tulemuslikkus väljendub õpilaste harituses laiemalt, aitab kujundada ääremaal elavas lapses teadlikkust meid ümbritsevast maailmast ja ka selle ohtudest ning suurendab võimalust oma eluga paremini toime tulla.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Lümanda koolis saab koostöö huvigruppidega jagada nelja rühma:

- 1) igapäevane (juhtkond, õpetajad, õpilased, majanduspersonal, lapsevanemad);
- 2) kavandatud üldtööplaanis (kooli pidaja, valla asutused, teised koolid, riigiametnikud);
- 3) probleemipõhine (nõustamiskeskuse spetsialistid);
- 4) projektipõhine (koostööpakkumised, erinevate tegevuste elluviimine).

Erinevate huvigruppidega tehakse koostööd lähtuvalt kooli **pikematest ja lähieesmärkidest**, kaalutakse koostöövõimalusi kui õppemeetodeid või huvitegevuse mitmekesistamist ja koolielu rikastamist silmas pidades (Lisa 1, fotod 28, 29, 30). Huvigruppe kaasame arendustegevusse (kooli pidaja, HTM), koostöö võimaldab mitmekesistada õppemeetodeid, eriti oluliseks oleme pidanud eri elualade professionaalide kutsumist õpilastega tegelema. Ääremaalise elukoha tõttu oleme panustanud ressursse **õpilaste silmaringi laiendamisse** üldise harituse huvides (nt reis Ida-Virumaale projekti „Kust tuleb elekter?“ raames, teatrireisid Estoniasse, Ugalasse jt, asutuste ja ettevõtete külastused). Kuna oleme väikekool, ärgitame õpilasi osalema erinevatel võistlustel ja konkurssidel, et tekiks võrdlusvõimalus eakaaslastega. Koostööd teeme teiste koolidega nii ühisürituste näol kui ka kogemuste omandamise eesmärgil. Järjest enam tegeleme karjääriõppega, tutvustades erinevaid elukutseid, töömaailma vajadusi, kuna ääremaalises väikevallas napib töökohti. Oluliseks koostööpartneriks on kujunenud Pääste- ja Maanteeamet, politseinikud, Kaitseliit, kellega koostöös kujundame **turvalise käitumise** harjumusi. Projekti Sirguvad Söögisellid kaudu on õpilased omandanud teadmisi tervislikust toitumisest, väärtustanud mahetoitu, kasvatanud ise aiasaadusi ja realiseerinud neid. Kohalike kultuuritöötajatega teeme koostööd ühisürituste läbiviimisel, et tugevdada sidet ka eri põlvkondade vahel. Kõige olulisema huvigrupi, lastevanematega teeme koostööd igapäevaselt, kaasame neid klassi- ja ühisüritustele, viime läbi arengu- ja probleemvestlusi, korraldame koolitusi.

TULEMUSLIKKUS:

Hea koostöö kooli pidajaga on taganud vajalike ressursside olemasolu; erinevad huvigrupid mitmekesistanud ja muutnud tulemuslikumaks õppe- ja kasvatustöö. Õpilased on teadlikumad turvalisest käitumisest, tervislikest eluviisidest, toetavad ka kaasõpilasi, on hoolivamad enda ümber toimuva suhtes, nende silmaring on avardunud.

Kitsaskohad: teha eesmärgipärasemaid valikuid koostöös huvigruppidega, kuna erinevaid koostööpakkumisi on palju.

Aspekt 2. Arendatakse tugiõpet, et õpilased ei oleks raskustes õppetöoga.

LEIAME:

Kool on eelkõige haridusasutus, meie peamine eesmärk on tagada võimetekohase põhihariduse omandamine kõigile õpilastele. Õppimisega toimetulek on eelduseks, et iga õpilane tahaks igal hommikul kooli tulla, sest ta tunnetab toetavat suhtumist ka juhul, kui kõik kohe ei õnnestu. Rahulik ja soodne igapäevane õppekeskkond tagab kiusamisvaba kooli.

KUIDAS OLEME TAGANUD?

Õppetöö võtmeisik on **õpetaja**. Kõige olulisem on õpetaja professionaalsus, osakus märgata ja toetada, leida aega õpilase jaoks, säilitada rahulik meel ja positiivsus, olla samas ka nõudlik ja järjekindel. Õpetaja jaoks on oluline oskus eneseanalüüsi võime ja soov ennast kooli arengu huvides pidevalt täiendada. Igal aastal tuleb kooli uusi õpilasi, kelle puhul tuleb valmis olla kasutama hoopis teistsuguseid meetodeid või võtteid, järjest olulisem on toimetulek HEV õpilastega, et tagada neilegi võimetekohane õpe tavakoolis. Peame väga oluliseks ennetustööd, see eeldab väikeste murede märkamist ja nendega tegelemist, enne kui probleem suureks kasvab ja sellega toimetulek hoopis rohkem aega võtab.

Meie koolis toimuvad kord nädalas 1.-4. klassi õpilasteel **tugiõppetunnid**, et toetada esimestes klassides õpilaste õpijõudlust. Tunde viiakse läbi kogu klassiga või individuaalselt. Tugiõppe tõhustamiseks on klassiõpetajad saanud praktilisi nõuandeid, soovitusi ja materjale ka kooli logopeedilt ning nõustamiskeskuse spetsialistidelt. Vastavalt vajadusele kasutatakse kõikides klassides **suunavat õpet** (lisaõpe tunni ajal, kui õpilane on puudunud või midagi eelmisest tunnist jäänud selgusetuks). Toimuvad **konsultatsioonitunnid** (lisaõpe pärast tunde), kus saavad abi nii õpiraskustega kui ka andekad õpilased. Oleme loonud võimalused õppida pärast tundide lõppu pikapäevarühmas või korrapidajaõpetajaga koos ning saada vajadusel abi õppeülesannete lahendamisel. Rakendame järeleaitamist **ennetavalt** kohe esimeste raskuste ilmnemise korral (mitte ei hakka tegutsema alles siis, kui hinne "2" juba tunnistusel on). Õpiraskustega õpilastega

tegelevad õpetajad kannatlikult seni, kuni hakkavad ilmneva positiivsed tulemused või leitakse koostöös erialaspetsialistidega sobivam õppevorm.

Õpiraskuste ilmumise korral **kaardistatakse õpilase toimetulekut** ja edasijõudmist ning seatakse sisse õpilase individuaalsuse kaart. Toimuvad **õpitulemusvestlused**, kus aineõpetaja kui esmane õpiraskuste märkaja vestleb õpilasega ning teavitab probleemidest ka klassijuhatajat. Tehakse koostööd lastevanemate ja kolleegidega. Kaks korda õppeaastas esitavad aineõpetajad kirjalikult HEV õpilaste õppe koordinaatorile oma tähelepanekud õpilase toimetuleku kohta, koos **hinnatakse tugimeetme tulemuslikkust** ning pannakse paika edaspidine tegevus. Vajadusel kaasatakse erialaspetsialiste. Pöörame suurt tähelepanu sellele, et juba algklassides omandaksid õpilased head korra- ja õpiharjumused, mis oleks eeldus nende võimetekohaseks toimetulekuks vanemates klassides.

TULEMUSLIKKUS:

Kooli tugimeetmete rakendamine on taganud kõigile õpilastele võimaluse omandada põhiharidus. Saaremaa Rajaleidja keskuse juht Inga Teär nimetas koolis hiljuti toimunud lastevanemate üldkoosolekul Lümända kooli maakonna lipulaevaks töös HEV õpilastega. Meile on tunnustuseks olnud ka keskuse spetsialistide lause, et meie kool on alati näoga laste poole.

Kitsaskoht: käesoleval õppeaastal oleme seadnud prioriteediks koostöisema suhtlemise lasteaiaga, et luua **lasteaija ja kooli ühtne haridusruum** (juhtkonna ja õpetajate nõupidamised, eelkool senisest kaks korda sagedasemaks, uue koolivalmiduskaardi väljatöötamine, vastastikused näituste ja etenduste külastamised jm).

14. november 2014

Soovime kandideerida sama konkursitööga ka tiitlitele „Väärtuskasvatuse kool 2014“.

Lümanda Põhikooli **põhiväärtused** on haritus, avatus ja omanäolisus. Enim on neist kiusamisvaba haridusega seotud **HARITUS**, mille olulisus kajastub ka kooli visioonis ja missioonis.

Visioon – arenguvõimelise ja kaasaegse põhikooli püsimine piirkonna hariduskeskusena, mis moodustab ühtse haridusruumi lasteaiaga.

Missioon – tagada õpilastele võrdsed võimalused heatasemelise ja võimetekohase põhihariduse omandamiseks ning mitmekesiseks huvitegevuseks kodulähedases põhikoolis.

Harituse all peame oluliseks kolme aspekti: teadmishimuline ja püsiväärtusi austav õpilane; innustav ja meisterlik õpetaja; elukestev ja innovaatiline õpe.

Nagu eespool konkursitöös juttu oli, oleneb koolis väga palju **õpetajast**, kes vahetult õpilastega tegeleb ja kellel on suurimad võimalused noor inimese kasvamist toetada. Tänapäeva kool pole ammu enam vaid teadmiste vahendaja, vaid järjest enam oleme eesmärgiks seadnud ka väärtustel põhineva kasvatustöö. Õpilase osa õppeprotsessis suureneb järjest, õpetaja on kujunenud pigem teadmiste vahendajaks kui ainsaks teadmiste allikaks, oluline on õpilase-õpetaja **usalduslik koostöö**. Õpilastele võimetekohase hariduse tagamine, mitmekesise huvihariduse võimaldamine, silmaringi laiendamine – need on aluseks, et õpilasest kasvaks **väärikas kodanik**, kes peab lugu enesest, teistest ja meid ümbritsevast maailmast. Toetades väikese inimese kujunemist, aitame tal väärtustada eelkõige iseennast läbi tema tugevate külgede ja isikupära, sest nii õpib ta väärtustama ka kaasinimesi. Oma tegevustes järgime põhimõtet: kellegi väarikust üheski olukorras ei alandata.

Õpilastele mitmekesiste tegevuste pakkumine, eriti ääremaal, on tähtis tervikliku **maailmapildi kujundamises**. Õpetame digiajastu vahendeid ja võimalusi kasutades, aga väärtustame kodukandi ja Eestimaa kultuuri ja eestlust laiemas tähenduses, et õpilased tajuksid oma juuri ega kaotaks sidet kodukohaga. Elu meie ümber muutub väga kiiresti, võtame üha enam omaks **elukestva õppe** põhimõtteid ja sobivaid õppemeetodeid. Õppe- ja kasvatusprotsess digiajastul on kindlasti suur väljakutse pikki aastaid koolis töötanud õpetajatele, sest õppida tuleb endalgi iga päev.

Leiame, et anname endast iga päev parima, et meie õpilastest kasvaksid väarikad kodanikud, kes tulevad hästi toime iseendaga ja suudavad ennast teostada meie muutuvast maailmast.

Lümanda Põhikool on liitunud **projektiga "Kiusamisest vaba kool"**. Käesoleval õppeaastal toimuvad õpetajatele vastavad koolitused ning 2015/2016. õa käivitub projekt 1.-3. kl õpilaste seas. Sel õppeaastal kavatseme kutsuda kooli koolikiusamise ennetamise teemaga tegeleva meeskonna „**Julgelt vastu**“ (2012/2013 hooaja ettevõtluskonkursi ENTRUM parim sotsiaalne noorte idee).

LISA 1

Foto 1. EKSL jalgpallifinaalvõistlusel 3. koht

Foto 2. Liikumispuudega õpilane isadepäeva võimlemiskavas

Foto 3. Kõnepuudega õpilane esitab jõuluvanale luuletust

Foto 4. Karnevalidel osaleb kogu koolipere

Foto 5. 7. klassi poiste etteaste jõulupeol

Foto 6. 3. klassi õpilaste joonistused tantsupeost

Foto 7. 8. klassi õpilase moekolleksioon

Foto 8. Heategevuslik sõbralaat loomade varjupaiga toetuseks

Foto 9. Sirguvad söögisellid kokkamas

Foto 10. 7.-9. kl poisid kelnerina kätt proovimas

Foto 11. Kohtumine endise kodutütre Linda Lahega

Foto 12. Noorkotkad ja kodutütred

Foto 13. Kätlemine maavanem Kaido Kaasikuga EV aastapäeva aktusel

Foto 14. Ühine pidulik lõunasöök

Foto 15. Putukate püüdmine Abruka looduslaagris

Foto 16. Orhideesid jäädvustamas

Foto 17. Loodusklassis elavad hiidraagritsikad

Foto 17. 1. klassi matk koos vanematega

Foto 19. Mudilaskoor Saaremaa 50. laulupeol

Foto 20. Algklasside rahvatantsurühm tantsuhoos

Foto 21. Kohalikule ajalehele poseerimas näituse eksponaatidega

Foto 22. Koolipere lemmiksokkide näitus

Foto 23. Ühistants õpetajate päeval

Foto 24. Isadega tantsuhoos

Foto 25. Stiilipäev "Punk on lahe!"

Foto 26. Direktor õpetajate kehalise kasvatuses tunnis

Foto 27. Direktor mudilaskooriga laulmas

Foto 28. Ametikooli õpetajate juhendamisel pesakaste meisterdamas (ülekoolliline puupäev)

Foto 29. Kokkamine tippkokk Ants Uustaluga

Foto 30. Gerd Kanter kooli parimaid sportlasi tunnustamas

NÄDALAINFO 8. - 13. SEPTEMBER 2014

AEG	MIS TOIMUB?	OSALEJAD / VASTUTAJAD
E 8. sept	10.05 Algavad koolieelikute sporditunnid	Õp Vakker
	14.00 Algavad logopeeditunnid	Õp Saarela
	6. tund Avatud aia päev	Õp Jõgi
T 9. sept	SaareMaaPäeva laadale hoidiste valmistamine 5.-6. tund – 6.-7. klassi tüdrukud 7.-8. tund – 8.-9. klassi tüdrukud	Kokk Kati, õp Kiisla
K 10. sept	Töökavade esitamine õppealajuhatajale	Õpetajad
	„Lapsepõlvemaa” teemade käsitlemise planeerimine	Õpetajad
	Kontrolltööde plaani koostamine	Õpetajad
	Toidufestivali raames koolinoorte konkurss „Teeme ise koolimenüü” Kuressaares (väljasõit kell 11.00)	Kokk Kati, õp Kiisla, neli 6.-9. kl õpilast
N 11. sept	14.00 Lümända, Kärla ja Aste kooli direktorite, õppealajuhatajate ja infojuhtide nõupidamine	Direktor, õj, infojuht
	Õp Nurk on Abru kal (vt tunniplaanis asendusi)	
R 12. sept	SaareMaaPäeva laadale küpsetiste valmistamine	Kokk Kati, õp Jõgi
	13.00 Õpetajate koosolek	4. kl õpetajad
L 13. sept	10.00-16.00 SaareMaaPäeva raames Kuressaare keskväljakul suur turupäev	

HUVITÖÖ AASTAPLAAN 2014/15. õa

I poolaasta

September

kooliaasta alguse pidulik aktus	1. september
„Reipalt koolipinki“ tänavatantsu näidistund avatud aiapäev	5. september
Konkurss „Teeme ise koolimenüü“	8. september
Suur turupäev Kuressaares	10. september
õppereis Ida-Virumaale	13. september
Maakondlik taimeseade konkurss	18.-20. september
8.-9. kl jalgpalliturniir	23. september
EKSL jalgpall	23. september
seenenäitus	september
	22. september

Oktoober

marjade näitus	6. oktoober
maakondlik õpilasesinduse koolituspäev	1. oktoober
õpetajate päev	3. oktoober
õpetajate omaloomingu näitus	9. sept-3. okt
Tipa-Tapa jalgpalliturniir	8. oktoober
veerandilõpu stiilipäev	17. oktoober
koolivaheaja teatrireis	25. oktoober

November

Miks-teatri etendus „Telefonilood“	4. november
Koolivikker Kärla Põhikoolis	4. november
Isadepäeva tähistamine	7. november
Kolme kooli kohtumine MEMORIIN	17. november
Tuleviku Kompas	19. november
raamatunäitus Eno Raud ja Aino Pervik	17.-21. november
karneval	21. november
Teadusteatri külaskäik	25. november
Noorte Osaluskohvik	27. november
heategevuskontsert	30. november

Detsember

jõulumeisterdamised	1.-5. detsember
heategevusprojekt „Märkan ja aitan“	detsember
1.-5. kl õpilaste teatrireis Pärnusse	11. detsember
Jõulurahu väljakuulutamise	12. detsember
Valla jõulukontsert koolis	12. detsember
Kooli jõulupidu	18. detsember

Palun vasta ausalt ja avameelselt järgmistele koolielu puudutavatele küsimustele

Vastusevariandid: **3 – nõustun täiesti**
                                       2 – nõustun enamasti
                                       1 – nõustun osaliselt
                                       0 – ei nõustu

* Tumedalt märgitud küsimustele vastasid 1.-9. kl õpilased (kokku 55 õpilast)
 Teistele küsimustele vastasid 4.-9. kl õpilased (kokku 33 õpilast)

nr	küsimus	3	2	1	0
1.	Meie koolis on hea õppida	37	16	2	0
2.	Mul on kaasõpilaste hulgas häid sõpru	44	6	2	2
3.	Kooli õpilaste vahel on hea läbisaamine	23	26	4	1
4.	Kooli õpilaste ja õpetajate vastastikune suhtlemine on lugupidav	32	20	3	0
5.	Õpetajad käituvad õpilastega üldiselt eetiliselt	40	14	2	0
6.	Kirjelda nii positiivseid kui ka negatiivseid kogemusi kooliga seoses <u>Positiivne:</u> 4.-6. kl – hea söök (6); koolis on palju ringe ja trenne (2); saab sõpradega koos olla (2); pole väga palju õpilasi; üsna lahked õpilased; pole väga palju õppida; meil on väike mõnus kool; õpetajad õpetavad hästi; toimub erinevaid üritusi; saan teistega hästi läbi; saab targaks; tasuta söök; vahetunnid; kool on väike. 7.-9. kl – kool osaleb paljudel maakondlikel konkurssidel ja võistlustel; koolis toimub palju toredaid üritusi; huviringid; saan mõnede teiste sõpradega koos olla, kes ei ela Lümandas; tänu koolile olen saanud käia paljudes Eesti kohtades; jalgpalli- ja laulmisvõistlused; saab palju kooli esindada ja käia ning osaleda üritustel; õpetaja teeb paremini asjad selgeks, kui linnakoolis, kuna meie õpilaste arv on nii väike; siin on alati hea tuju ja lõbus, sest siin saab olla koos sõpradega; arusaadav õpetamine ja arvuti kasutamise võimalus; lapsed saavad omavahel hästi läbi. <u>Negatiivne:</u> 4.-6. kl – peab palju õppima (2); õpetajad võiksid natukene rohkem tunnis nalja teha; vahel kiusatakse teisi; kolmapäevane jalgpallitrenn toimub liiga hilja; teiste õpilastega ei saa vahel läbi; vähe reise; mõnikord on palju õppida; mõned kiusavad; kellel üleval tunde ei ole, ei käi üleval; PPR-s võiks olla kaks õpetajat – üks õues, teine klassiruumis; vahel jõuab info ürituste kohta liiga aeglaselt, et viimasel päeval saan teada, et toimub mingi üritus; liiga suur pinge, mahukad tunnid, väsimus; antakse liiga palju õppida; peab nii vara tõusma, et kooli tulla; kool algab vara; meie kool ei ole nii palju seotud vahetusõpilastega; asub linnast kaugel; ei meeldi, et antakse kodus õppida; riieldakse; natuke on ülekohtu.				
7.	Tulen kooli hea tundega	22	16	13	4
8.	Meie koolis omandatav haridus võimaldab tulevikus jätkata võimetekohaseid õpinguid teistes koolides	21	12	0	0
9.	Raskuste korral õppetöös saan õpetajatelt abi	42	13	0	0
10.	Klassijuhatajalt saan vajalikku infot ja toetust	39	16	0	0
11.	Koolis on töötaja, kellelt saan tuge koolimurede lahendamisel	14	14	3	1
12.	Kas meie koolis esineb koolivägivalda? Palun põhjenda vastust, too näiteid. 4.-6. kl – Ei ole (3); minul küll mitte, aga ma ei tea kuidas teistel (2); mõned kaklevad omavahel; mõned kiusavad üksteist; K (ja teised poisid) kiusavad M; M teeb imelikke häälotsusi ja ajab teisi närvi; mõned käivad pinda ning siis läheb inimene vihaseks; on vägivalda, paar inimest põhjustavad seda; minusse see ei puutu; olen näinud narrimist ja kätega kallale minemist. 7.-9. kl – Ei esine (10); esineb nooremates klassides; sõimamist on olnud, aga vägivalda pole olnud; suuremates klassides ei ole ja kui väiksemates klassides on, siis need leiavad oma lahenduse; väikesed 1. klassi lapsed ikka möllavad vahel, muidu füüsiliselt ei ole; solvamist eriti ei ole minu				

	arvates; meil on õnneks väike kool, kus ei tohiks seda juhtuda; võimalik, kuid ma pole näinud; õnneks ei esine, kui esineb, ei ole see nii suur; keegi meie koolist vist ei ole selline, kes kaaslaste peksa annab; on kordi, kui keegi teeb kellelegi haiget, aga mitte nii kõvasti, et keegi väga hullult haiget saab; õpilased võiksid sallivad olla oma kaaslaste vastu; ükskord ülal diivanite juures väikesed poisid kaklesid või maadlesid, aga nad olid lausa rusikatega üksteise kallal; meie koolis saavad kõik omavahel hästi läbi; ma pole näinud ühtegi kaklust; ei ole näinud küll et oleks; ma ei usu, et koolis väga palju seda on, sest see on suhteliselt väike kool; harva; füüsilist vägivalda väga ei ole, aga halvasti öeldakse küll; mina pole näinud, aga ma arvan, et ikka on olnud; kas just vägivalda, aga kiusamist on küll ette tulnud.				
13.	Õpetajad töötavad ühtse meeskonnana kooli hea maine nimel	26	7	0	0
14.	Õpilased julgevad oma ettepanekutega pöörduda kooli juhtkonna, õpetajate või klassijuhataja poole	26	18	9	1
15.	Õpilaste arvamusi, ettepanekuid peetakse oluliseks, neid arvestatakse võimalusel	9	17	6	0
16.	Peaaegu oluliseks õpilasesinduse tegevust koolis	11	12	5	1
17.	Mille üle otsustamise võiks kaasata õpilasi või õpilasesindust rohkem? Kooliüritused (10); väljasõidud (3); vahetundide pikendamine (2); kontrolltööd; koolileht; õppeedukus; kui midagi on kohustuslik teha; koolikella helin, klassivälised tegevused; kõikide asjade üle; pakkuda välja õpilastele võimalusi, et nad saaksid ise valida; õppekava; olen rahul, ma ei ole inimene, kes hakkab mingeid otsuseid tegema; laatasid võiks rohkem olla; mitte millegi; igasuguseid naljakaid päevi; erinevate huvitavate tegevuste korraldamine vahetundides; koolidiskode korraldamine; huviringid ja trennid; et kuskil käima ei peaks; huvitavad stiilipäevad; ei tea.				
18.	Olen rahul info liikumisega koolis	8	24	1	0
19.	Missuguste allikate kaudu saad vajaliku info kätte kõige paremini? Õpetaja/klassijuhataja (15), kaasõpilased (10), arvuti/internet (10), koduleht (8), infoleht/kirjalik teade (3), kuulutus stendil (3), päevik (2), õpikud (2), sõnaraamatud (2), telefon, direktor, e-kool.				
20.	Õppetöökõks vajalik info on mulle õigeaegselt kättesaadav	10	20	3	0
21.	Kõige parem õppetöökõks vajaliku info allikas on mulle ... e-kool (10), arvuti/internet (8), päevik (7), õpik (5), õpetaja (4), koduleht (2), kaasõpilased. Põhjenda, miks. Õpetaja - räägib, mis on tulemas, aitab vajaduse korral; arvuti/internet - seal saab kõige rohkem teada (5); e-kool - saab koduseid ülesandeid vaadata, seal on kõik ilusti kirjas; päevik - ei kasuta e-kooli (2), seda ma vaatan kõige rohkem, see on mul alati koolikotis; kaasõpilased - aitavad, kui abi küsida; õpik - seal on kõige täpsemini kirjas; seal on kirjas ka see, mida õpetaja tunnis ei rääkinud.				
22.	E-koolile üleminek on mulle oluline	9	14	8	2
23.	Põhjenda e-kooli olulisust või ebaolulisust Oluline: saan vaadata koduseid töid (19), näen hindteid (13), saan puudumise ajal kodus järele õppida (2), mugav on kasutada (2), ema näeb ka. Ebaoluline: päevikus on kõik kirjas; e-kooli saab kasutada ainult lapsevanem; vanemad saavad minu hindteid näha; kodused tööd pole alati õigel ajal e-kooli kirja pandud.				
24.	Kodutöid on parajal määral	23	23	6	3
25.	Kas kodutööd aitavad Sul õpitud paremini omandada? Põhjenda Jah (16), natuke (7), ei (7). Põhjendused: saab paremini selgeks (6); kodus saab õpitud korrata (4); kodus jääb paremini/kauemaks meelde (3); saan iseseisvalt uusi teadmisi; tunnis ei kuulunud tähelepanelikult; saan vanematelt abi küsida; mulle ei meeldi kodus iseseisvalt õppida.				
26.	Õppekäigud, projektipäevad, matkad jt klassiruumivälised õppetegevused on parema hariduse omandamiseks vajalikud	32	16	5	2
27.	Milliseid klassiruumiväliseid õppetegevusi ootad enam? Põhjenda. 1.-3. kl – matkad (8), huviringid (5), klassiõhtu (4), teatrikülastus (3), stiilipäev (3), looduses/õues olemine (3), mängud (2), playback (2), moeshow, ekskursioonid, puhkepäevad,				

	lehtede riisumine. 4.-9. kl – klassiõhtuid (12); väljasõidud, ekskursioonid, projektipäevad, matkad (10); rohkem tunde õues (2), kuna klassiruumid on väga umbsed vahel ja aju ei taha üldse töötada; teatrireise (2); ei ootagi (2); igal pool vabrikutes võiks käia rohkem; ei oota rohkem õppetööd; siis saab omandada uusi teadmisi pisut ebaharilikul, kuid huvitavamal moel; natuke rohkem võiks olla jalgpallitrenne; Saaremaalt väljas käimine, sest Saaremaal on kõik kohad läbi käidud; ega eriti midagi ei oota, parem istun tunnis ja saan targemaks; mulle meeldivad rohkem üritused; spordivõistlusi; sooviks ka väljaspool Lümandat vahel käia; kõige rohkem ootan jõulupidu; looduspäevi, puupäevi ning sporti; <i>playback</i> , ööbimine koolis; stiilipäev.				
28.	Kontrolltööd vastavad läbitud õppematerjalidele	17	14	2	0
29.	Hindamise põhimõtted on mulle teada	12	16	4	0
30.	Õppetööks vajalikud vahendid on koolis olemas	18	13	2	0
31.	Olen rahul õpetamise tasemega	14	18	1	0
32.	Kooli ruumides on võimalusi iseseisvaks õppimiseks	33	19	3	0
33.	Pean koolis õppimist vajalikuks	38	12	3	0
34.	Saan tunnis õpetatava enamasti selgeks	23	25	7	0
35.	Õpetajad kasutavad erinevaid õppemeetodeid	9	20	3	0
36.	Tundides valitseb õppimist toetav õhkkond	22	22	9	2
37.	Tunnid on huvitavad	16	21	16	2
38.	Millised õpetegevused aitavad Sul õpitavat paremini omandada? Arvuti kasutamine (4), ekskursioonid/õppekäigud (3), katsed (3), õpitava läbi/lahti rääkimine (3), mängud/lauamängud (3), loodusretked/matkad (2), rühmatööd (2), mitu korda läbi lugemine (2), läbi kirjutamine (2), eesti keel (2), loeng, suulised ülesanded, õpetaja kaasabil tehtavad ülesanded, tahvlilt vaatamine, ise tahvli peale kirjutamine, matemaatika, loodusõpetus, kunst, tööõpetus, ristsõnad, arvutamisesanded koos värvimisega, tunnikontrollid, hindelised tööd, puutöö, kui tunnis on lõbus, õppefilmid, videod, projektipäevad, millegi ise järgi proovimine.				
39.	Võtan meelsasti osa kooli üritustest	24	22	9	1
40.	Koolisisesed üritused on toredad	26	19	7	2
41.	Ettepanekuid ürituste, vaba aja sisustamise võimaluste ja huviringide kohta Laulmist võiks rohkem olla ja kuna looduskool oleme, siis võiks olla ka midagi loodusega seotud asju; võiks olla loodusring; rohkem võiks jalgpallitrenne olla, mulle jääb ühes nädalas kaks korda väheseks; võiks olla näitlemisring; võiks olla rohkem väljasõite mandrile; võiks olla rohkem trenne; rohkem üritusi, väljasõite, need ei peaks olema kohustuslikud; võiks olla huvitavaid huviringe; teha lähedaid mängu, nalja, filmi vaadata; võiks teha rohkem õppeväliseid üritusi; võiks teha igal veerandil jalgpalliturniiri, kus pannakse kokku tiimid kooli õpilastest; bändiproovi aeg hilisemaks, korvpallitrenn; vähem koolisiseseid üritusi (stiilipäevad jms); rohkem üritusi; ei ole hetkel ettepanekuid, kuid vahetundidel võiks mingi mäng/asi olla, vanasti oli nt koroona; mõned üritused mulle ei meeldi, sest need on igavad; sooviksin, et koolis oleks kokandusring; mulle ei meeldi üritused, kus tuleb panna mingid erilisemad riided või millegagi esineda ja teiste esinemist kuulata; mulle ei meeldi üritused, parem oleks, kui nende asemel oleksid tavalised tunnid ja need on igavad; võiks olla rohkem laatu, stiilipäevi; võiks olla kokandusring (2); jalgpallitrenne rohkem olla; tantsutrenn, arvutiõpetusring, aeroobika; võiks koolivaheajal olla huviringe; võiks kooliga tihedamini kuhugi sõita; mänguväljak; võistlused igasugustel spordialadel; pole ettepanekuid (2).				
42.	Olen uhke, et õpin Lümanda koolis	39	16	0	0
43.	Meie koolil on hea maine	44	11	0	0
44.	Pean oma kooli päevikut vajalikuks (siin on vaid 1.-3. kl nr-id!)	22	0	0	0
45.	Kannan meelsasti kooli märki	25	21	7	3
46.	Külasthan sageli meie kooli kodulehekülge	19	13	13	10
47.	Mille poolest eristub Sinu arvates meie kool teistest koolidest? Väike õpilaste arv võrreldes linnakoolidega (15); looduskallak (5); palju tarku lapsi; teeme suuri tegusid; hea tase; maakooli kohta spordis üsna hea; kui on kuskile reis siis lähemale, mitte				

	välismaale; ehituse poolest kindlasti ning meil toimub palju üritusi seoses loodusega; väga kokkuhoidev (2); vägagi silmapaistev maakondlikel ja vabariiklikel üritustel; on lahe ja on toredad õpetajad; õpetajatel on rohkem aega igapäevaga rääkida; meil pole selliseid hulle jamasid; meie koolis on rohkem üritusi ja tegevusi; ta on lumivalge väike armas kool ja sellepärast ka, et me õpime seal armsas koolis; minu arvates ta ei erinegi, kuid ta on ikkagi nii ilus kool; mulle meeldib siin õppida; meie koolis on hubased klassiruumid ja ma ju olen oma kooliga harjunud; abistame üksteist võimalusel; jõuame palju asju teha; siin pole liiga palju lärmi; pole moodne; selle pärast, et see on kõige läänepoolsem kool (2); meie koolis ollakse sõbralikud (3) ja me oleme kõik omavahel tuttavad (4); meie koolis ei pea kandma koolivormi; siin on enamasti tore.				
48.	Millised on õpilaste võimalused oma kooli mainet hoida ja tõsta? Võistlused (21), olümpiaadid (10), konkursid; sporti teevad; esineda kuskil hästi; püüda keskenduda rohkem üksikindiviididele; olla viisakas ja tubli ka väljaspool kooli (2); osaleda trennides; ei riku koolis kehtivaid reegleid; rohkem teistes kohtades osaleda (ja palju võita); Laululind; kui näiteks jalgpallis hästi läheks; kooli esindamine.				
49.	Meie koolis arendatakse õpilastes järgmisi üldpädevusi (vt ka kooli koduleht →dokumendid→õppekava üldosa lk 3-4):				
	1) väärtuspädevus (suutlikkus hinnata inimsuhteid, väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, rahvaste kultuuripärandiga ja kultuuri sündmustega)	12	20	1	0
	2) sotsiaalne pädevus (suutlikkus ennast teostada, toimida teadliku ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut)	10	20	2	0
	3) enesemääratluspädevus (suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; lahendada iseenda ja teistega seonduvaid probleeme)	7	22	3	0
	4) õpipädevus (suutlikkus kasutada õpitut, sealhulgas õpioskusi ja -strateegiaid; analüüsida enda teadmisi ja oskusi, tugevusi ja nõrkusi)	11	19	2	0
	5) suhtluspädevus (suutlikkus ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid, oma seisukohti esitada ja põhjendada)	9	20	3	0
	6) matemaatikapädevus (suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevates elu- ja tegevusvaldkondades)	6	21	5	0
	7) ettevõtlikkuspädevus (suutlikkus ideid luua ja neid ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades)	9	18	5	0
50.	Koolis läbiviidavad arenguestlused on mulle olulised	21	14	18	2
51.	Ettepanekuid läbiviidavate arenguestluste kohta 4.-6. kl – arenguestluste polegi vaja (3); ettepanekuid ei ole (2); ei võiks olla; see ei meeldi mulle; ei ole vaja, sest õpetaja on mulle juba varem probleemidest rääkinud. 7.-9. kl – pole (6); praegused arenguestlused on normaalsed, ei ole uusi ettepanekuid; arenguestluste ajal võiks pakkuda teed ja küpsiseid; võiks rohkem küsimusi olla ja põhjendustega; mulle sobivad sellised arenguestlused, nagu praegu on; meeldib, et räägitakse vabalt kõik asjad selgeks ja lahendatakse probleemid; räägitakse erinevatest karjäärivõimalustest; võiksid olla kirjalikud ja lühikesed; seal võiks midagi süüa olla; need võiksid toimuda üle aasta; kõik on nii, nagu peab; võiks olla mõni teaduslik asi nt keemia katsed; mulle pole arenguestlused tähtsad, sest mul on endal kindel seisukoht ja tean, mida õpetajad ootavad minult ja mida ma ise tahan ja ootan endalt; nendest ei ole eriti kasu; ei näe soovitusi, kuna ei näe arenguestluste olulisena; rohkem rääkida õpetajate suhtumisest õpilastesse; pole vaja arenguestluste.				
52.	Koolis tunnustamine on mulle tähtis	33	18	3	1
53.	Millise tunnustuse üle oled eriti uhke (kiituskiri, autahvel, šokolaad, kiitus päevikus, suuline kiitus klassi/kooli ees vmt)? Miks? 1.-3. kl – autahvel (13), kiituskiri (11), šokolaad (10), kiitus päevikus (10), suuline kiitus klassi/kooli ees (8); 4.-9. kl – šokolaad (16); kiituskiri (13); kiitus kooli ees (5), autahvel (4); tunnustusi on olnud				

	<p>palju, kuid eriti uhke ei ole mitte ühegi üle; kiituskiri, sest tekitab hea tunne; kõik on võrdsed; mulle meeldib olla kordki tunnustatud selle eest, et olen millegagi hästi hakkama saanud; muidugi on hea tunne, kui kiidetakse kooli ees; niisama kiitus – nendest ei ütleks ära ükski laps ega õpetaja; maakondlikul krimijuttude konkursil 3. koht, sellepärast, et olen uhke, et sain maakondlikul võistlustel nii hea koht; sest on hea, kui kool sind autasustab ja meeles peab; kooli ees suuline kiitus, sest siis kõik teavad, mida ma teinud olen; kiituskiri, sest see näitab, et ma olen midagi väga hästi teinud; kiitus päevikus, kiitus klassi, kooli ees ja kiituskiri - nende üle olen eriti uhke, sest mulle meeldib neid saada; suuline kiitus klassis, et olen hästi õppinud; kiituskiri, kuna autahvel minu teada teeb inimese natuke uhkeks ja tähtsaks; kiituskiri, sest see näitab mu pingutusi; kui mulle antakse kiituskiri, sest see jääb mulle alatiseks; olen kõikide üle uhke; kiituskiri, sest see jääb mulle meeneks; mulle on olulised tunnistus; matemaatikaolümpiaadid, sest see meeldis mulle; pole vaja; pähklitega šokolaad, sest need on väga praktilised ja maitsvad.</p>
54.	<p>Veel ettepanekuid, mõtteid koolielu paremaks toimimiseks Rohkem üritusi (4); vähem üritusi (eriti stiilipäevi); rohkem väljasõite (2); vähem tunde (3); õppimist võiks vähem olla; koduseid töid ei tohiks anda; tunnid lühemaks; kõik vahetunnid võiks olla 15 min; muuta tunnid huvitavamaks; söögivahetund varasemaks (2); rohkem võistlusi; õpetajad võiksid naljakamad olla, võiks vabamalt võtta; huumorit (2); kokandusring; koolipeod; ööbimised koolis; bassein; õpetaja peaks kuulama õpilase vabandused ära; kellahelina võiks ära muuta; kogu huvitöö korraldamine ka üheksandike tunde arvestades.</p>